GENERALINIO ADVOKATO
NILS WAHL IŠVADA,
pateikta 2016 m. spalio 26 d.[1]

Byla C-679/15

Ultra-Brag AG
prieš
Hauptzollamt Lörrach

(Finanzgericht Baden-Württemberg (Badeno-Viurtembergo žemės finansų teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą)

„Bendrijos muitinės kodeksas — 202 straipsnio 3 dalis — 212a straipsnis — Skola muitinei, atsiradusi neteisėtai įvežus prekes — Skolininko sąvoka — Už neteisėtą prekių įvežimą atsakingo juridinio asmens darbuotojas — Atsakomybės už darbuotojo veiksmus ir žinojimą priskyrimas darbdaviui“

1. Kiek darbdavys atsako už skolą muitinei, atsiradusią dėl to, kad vienas iš jo darbuotojų, atlikdamas jam patikėtas darbo užduotis, nevykdė įsipareigojimų muitinei? Tai klausimas, į kurį Teisingumo Teismo prašoma atsakyti šiame prašyme priimti prejudicinį sprendimą.

2. Šis *Finanzgericht Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo žemės finansų teismas, Vokietija) pateiktas prašymas priimti prejudicinį sprendimą susijęs su tinkamu sąvokos „skolininkas“, kaip ji apibrėžta Reglamento (EEB) Nr. 2913/92[2] 202 straipsnio 3 dalies pirmoje ir antroje įtraukose, aiškinimu ir konkrečiau su kriterijais, pagal kuriuos juridinis asmuo gali būti laikomas atsakingu už savo darbuotojų veiksmus. Be to, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, ar sąvoka „akivaizdus aplaidumas“, kaip tai suprantama pagal Muitinės kodekso 212a straipsnį, apima galimą darbuotojo aplaidumą.

I – Teisinis pagrindas

3. Muitinės kodekso 38 straipsnio 1 dalyje nustatyta:

„Asmuo, gabenantis į Bendriją prekes, įvežtas į Bendrijos muitų teritoriją, turi nedelsdamas, laikydamasis muitinės nustatyto maršruto ir vykdydamas jos nurodymus, jeigu jie duoti, šias prekes pristatyti:

a) į muitinės nustatytą muitinės įstaigą arba į bet kurią kitą muitinės nustatytą arba patvirtintą vietą arba

<…>“

1 — Originalo kalba: anglų.

2 — 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą (OL L 302, 1992, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 4 t., p. 307), su pakeitimais galiojanti, t. y. 2010 m. gegužės mėn., redakcija (toliau – Muitinės kodeksas).

4. Muitinės kodekso 40 straipsnyje numatyta:

„Į Bendrijos muitų teritoriją įvežamas prekes, išskyrus gabenamas transporto priemonėmis, kurios tik vyksta per Bendrijos muitų teritorijai priklausančius teritorinius vandenis arba oro erdvę be sustojimo šioje teritorijoje, muitinei turi pateikti asmuo, kuris jas įveža į minėtą teritoriją arba atitinkamais atvejais asmuo, kuris prisiima atsakomybę už jau įvežtų prekių gabenimą. Prekes pateikiantis asmuo turi nurodyti anksčiau pateiktą ir su tomis prekėmis susijusią bendrąją deklaraciją arba muitinės deklaraciją.“

5. Pagal Muitinės kodekso 185 straipsnio 1 dalį:

„Bendrijos prekės, eksportuotos iš Bendrijos muitų teritorijos ir per trejus metus grąžintos atgal į šią teritoriją bei išleistos į laisvą apyvartą[,] suinteresuoto asmens prašymu neapmokestinamos importo muitais.

<…>“

6. Muitinės kodekso 202 straipsnyje nustatyta:

„1. Importo skola muitinei atsiranda:

a) neteisėtai įvežant į Bendrijos muitų teritoriją importo muitais apmokestinamas prekes arba

<…>

Taikant šį straipsnį neteisėtu įvežimu laikomas bet koks prekių įvežimas pažeidžiant 38–41 straipsnių <…> nuostatas.

3. Skolininkais laikomi:

— asmuo, neteisėtai įvežęs tokias prekes,

— bet kurie asmenys, dalyvavę neteisėtai įvežant prekes ir žinoję arba, yra pagrindo manyti, turėję žinoti, kad toks prekių įvežimas neteisėtas, ir

— bet kurie asmenys, įsigiję arba laikę atitinkamas prekes ir jų įsigijimo arba gavimo metu žinoję arba, yra pagrindo manyti, turėję žinoti, kad prekės buvo įvežtos neteisėtai.“

7. Muitinės kodekso 212a straipsnyje nustatyta:

„Jeigu muitinės teisės aktai numato palankų muitų tarifo režimą tam tikros rūšies prekėms arba dėl jų galutinio vartojimo, jas neapmokestinti arba pagal 21, 82, 145 arba 184–187 straipsnius visiškai ar iš dalies atleisti nuo importo arba eksporto muitų, toks palankus muitų tarifo režimas, neapmokestinimas arba atleidimas taip pat taikomas tais atvejais, kai muitinės skola atsiranda pagal 202–205, 210 arba 211 straipsnius, jeigu atitinkamas asmuo nesielgė nesąžiningai arba akivaizdžiai aplaidžiai ir jeigu toks asmuo pateikia įrodymą, kad buvo įvykdytos kitos palankiam režimui, neapmokestinimui arba atleidimui nuo muito sąlygos.“

II – Faktinės aplinkybės, procesas ir pateikti klausimai

8. Ieškovė pagrindinėje byloje *Ultra-Brag AG* yra Šveicarijoje įsteigta logistikos įmonė, kuri, be kita ko, teikia gabenimo Europos vidaus vandens keliais paslaugas.

9. 2010 m. gegužės 25 d. *Ultra-Brag* laivu *MS Aargau* iš ES muitų teritorijos į Šveicariją vidaus vandens keliais eksportavo du transformatorius su jiems priklausančiais dviem ratukais.

10. Tą pačią dieną *Ultra-Brag* sužinojo, kad vienas iš jos laivų, kuris kitą dieną 11.00 val. Strasbūre (Prancūzija) turėjo paimti 301 toną sveriančią turbiną, skirtą gabenti į Antverpeną (Belgija), dėl techninio gedimo gabenti negalės. Už abu gabenimus buvo atsakingas ieškovės įmonėje pardavimo projektų vadovu dirbantis sunkiasvorių krovinių specialistas L. Ieškodamas pakaitinio laivo, L taip pat svarstė galimybę nuplukdyti laivu *MS Aargau*, kuriame liko neiškrautas vienas iš transformatorių su jam priklausančiais dviem ratukais, į Strasbūrą, kad jis perimtų turbinos gabenimą. Jeigu L būtų pasirinkęs šį sprendimą, ir turbiną, ir transformatorių būtų reikėję gabenti atgal į Šveicariją ir ten iškrauti transformatorių su ratukais. Paskui *MS Aargau* būtų gabenęs į Antverpeną turbiną.

11. L kreipėsi į Šveicarijos kompetentingas institucijas dėl tokio tarpinio vežimo muitinės formalumų tvarkymo. Šveicarijos valdžios institucijos pranešė, kad laikinasis eksportas į ES muitų teritoriją, jų nuomone, sunkumų nekelia, bet apie planuojamą vežimą reikėtų informuoti kompetentingas Vokietijos muitinės įstaigas (šiuo atveju *Zollamt Weil am Rhein-Schusterinsel*) [3]. Tačiau ten vykstant sugedo L automobilis ir kompetentingos Vokietijos muitinės įstaigos nebuvo informuotos.

12. Pakaitinio laivo L surasti nepavyko ir tą patį vakarą, jau pasibaigus kompetentingos muitinės *Zollamt Weil am Rhein-Schusterinsel* darbo laikui, norėdamas laikytis pakrovimo Strasbūre termino, L pranešė taip pat *Ultra-Brag* įmonėje dirbančiam *MS Aargau* kapitonui, kad jis turi vykti į Strasbūrą su pakrautu transformatoriumi ir ratukais ir paimti turbiną. Kertant Šveicarijos ir Vokietijos sieną transformatorius ir ratukai nebuvo pateikti muitinės įstaigoms.

13. Kitą dieną, 2010 m. gegužės 26 d., L susisiekė su kompetentingomis Vokietijos muitinės įstaigomis ir pranešė joms apie transformatoriaus ir jam priklausančių ratukų pakartotinį importą.

14. 2010 m. gegužės 27 d. *MS Aargau* grįžo į Bazelio Reino uostą (Šveicarija) iškrauti transformatoriaus ir jam priklausančių dviejų ratukų. Vokietijos muitinės įstaigos per patikrinimą nustatė, kad laive tos prekės buvo.

15. 2010 m. rugpjūčio 9 d. sprendimu dėl importo muito atsakovė pagrindinėje byloje *Hauptzollamt Lörrach* (Leracho centrinė muitinė, Vokietija) apskaičiavo *Ultra-Brag*, be kita ko, 122 470,07 EUR muitą už transformatorių ir abu jam priklausančius ratukus.

16. Skundas dėl to sprendimo nebuvo patenkintas ir *Ultra-Brag* prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusiam teismui pareiškė ieškinį, kuriame pažymėjo, kad muito taikymas neteisėtas, nes sąlygos atleisti nuo muito pagal Muitinės kodekso 212a straipsnį yra įvykdytos. *Ultra-Brag* teigimu, ji neveikė akivaizdžiai aplaidžiai patikėjusi atitinkamų prekių gabenimą savo darbuotojui L. L taip pat negalima priekaištauti, kad jo elgesys akivaizdžiai aplaidus.

17. Abejodamas, ar darbdavį galima laikyti skolos muitinei skolininku, kaip tai suprantama pagal 202 straipsnio 3 dalies pirmą ar antrą įtrauką, ir ar sąvoka „akivaizdus aplaidumas“, kaip apibrėžta Muitinės kodekso 212a straipsnyje, aprėpia galimą darbuotojo aplaidumą, *Finanzgericht Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo žemės finansų teismas) nusprendė sustabdyti bylos nagrinėjimą ir pateikti Teisingumo Teismui šiuos tris prejudicinius klausimus:

„1. Ar [Muitinės kodekso] 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką reikia aiškinti taip, kad juridinis asmuo, kaip prekes įvežęs asmuo, tampa muitinės skolininku, jei vienas iš jo darbuotojų, kuris nėra teisėtas jo atstovas, atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją sudarė sąlygas neteisėtai įvežti prekes?

3 — Bazelyje, kaip paaiškino prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, veikia trijų valstybių muitinės įstaiga, įsteigta siekiant padėti atlikti gabenimo Reino vandens keliais muitinės formalumus. Tačiau ta įstaiga neperkelia nacionalinės muitinės administracijos suverenių įgaliojimų kitos šalies įstaigai.

2. Jeigu į pirmąjį klausimą būtų atsakyta neigiamai:

Ar [Muitinės kodekso] 202 straipsnio 3 dalies antrą įtrauką reikia aiškinti taip, kad:

a) juridinis asmuo (ir tada) dalyvauja neteisėtai įvežant prekes, kai vienas iš jo darbuotojų, kuris nėra teisėtas jo atstovas, atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją įvežant šias prekes veikia kartu ir

b) jei juridiniai asmenys dalyvavo neteisėtai įvežant prekes pagal subjektyvią taikymo sąlygą – „ir žinoję arba, yra pagrindo manyti, turėję žinoti“, reikia vertinti pas juridinį asmenį atitinkamą darbą atlikusio fizinio asmens veiksmus, net jeigu jis nėra teisėtas juridinio asmens atstovas?

3. Jei į pirmąjį arba antrąjį prejudicinius klausimus būtų atsakyta teigiamai:

Ar [Muitinės kodekso] 212a straipsnį reikia aiškinti taip, kad, juridinio asmens atveju vertinant, ar dalyvis elgėsi nesąžiningai arba akivaizdžiai aplaidžiai, reikia atsižvelgti tik į juridinio asmens arba jo organų elgesį ir ar jam reikia priskirti pas jį atitinkamą darbą dirbusio ir užduotį vykdžiusio fizinio asmens elgesį?“

18. Rašytines pastabas pateikė Komisija. Remiantis Teisingumo Teismo procedūros reglamento 76 straipsnio 2 dalimi, posėdis nebuvo surengtas.

III – Analizė

A – *Įžanginės pastabos dėl skolos muitinei atsiradimo*

19. Importo skola muitinei paprastai atsiranda atliekant „muitinio įforminimo“ procedūras arba, kaip nustatyta Muitinės kodekso 201 straipsnio 1 dalies a punkte, išleidžiant į laisvą apyvartą importo muitais apmokestinamas prekes. Pagal Muitinės kodekso 201 straipsnio 2 ir 3 dalis skolos atsiradimas siejamas su nagrinėjamos muitinės deklaracijos priėmimu, o skolininku laikomas deklarantas [4], o kai atstovaujama netiesiogiai [5] – asmuo, kurio vardu teikiama muitinės deklaracija.

20. Jeigu taisyklių, kuriomis reglamentuojamos muitinės procedūros, nesilaikyta, skolos muitinei atsiradimas siejamas su įsipareigojimų muitinei nevykdymu ir jam taikomi Muitinės kodekso 202–205 straipsniai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje transformatorius ir du ratukai buvo įvežti į ES muitų teritoriją, bet apie juos nebuvo pranešta ir jie nebuvo pateikti kompetentingoms muitinės įstaigoms, šiuo atveju *Zollamt Weil am Rhein-Schusterinsel*, kaip numatyta Muitinės kodekso 38 ir 40 straipsniuose. Tad importo skola muitinei atsirado pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 1 dalies a punktą „neteisėtai įvežus“ prekes į Sąjungos muitų teritoriją.

21. Neteisėtai įvežus į ES muitų teritoriją muitais apmokestinamas prekes, Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmoje, antroje ir trečioje įtraukose apibrėžiamos trys galimos asmenų, atsakingų už skolą muitinei, kategorijos [6]: i) asmuo, neteisėtai įvežęs tokias prekes; ii) bet kurie asmenys, dalyvavę neteisėtai įvežant prekes ir žinoję arba turėję žinoti, kad toks prekių įvežimas yra neteisėtas; iii) bet kurie asmenys, įsigiję arba laikę atitinkamas prekes ir jų įsigijimo arba gavimo metu žinoję arba turėję žinoti, kad prekės buvo įvežtos neteisėtai.

4 — Pagal Muitinės kodekso 4 straipsnio 18 dalį „deklarantas“ – tai asmuo, pateikiantis muitinės deklaraciją savo vardu, arba asmuo, kurio vardu muitinės deklaracija pateikiama.

5 — Pagal Muitinės kodekso 5 straipsnio 2 dalį „netiesioginis atstovavimas“ – kai atstovas veikia savo vardu, bet dėl kito asmens interesų.

6 — Jeigu vieną skolą muitinei privalo sumokėti keli asmenys, pagal Muitinės kodekso 213 straipsnį jie solidariai atsako už tokią skolą.

22. Tam tikra prasme būtų galima teigti, jog Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies trijose įtraukose nustatoma gradacija, kiek skolininku laikomas asmuo dalyvavo neteisėtai įvežant prekes į Sąjungos muitų teritoriją. Pirmoje įtraukoje minimas asmuo, kuris neteisėtai įvežė prekes, t. y. asmuo, kuris paprastai turėtų atlikti muitinės formalumus ir vykdyti deklaranto pareigas, o antroje ir trečioje įtraukose nurodomi asmenys, kurie, nors pagal Muitinės kodeksą neatsako už muitinės formalumų įvykdymą, vis dėlto dalyvavo prieš neteisėtai įvežant prekes arba iš karto po to [7]. Pagal pirmą įtrauką skolininkų atsakomybė griežta, o antroje ir trečioje įtraukose atsiranda subjektyvus elementas, jog skolininkais laikytini tik asmenys, žinoję arba, yra pagrindo manyti, turėję žinoti, kad prekės buvo įvežtos neteisėtai.

B – *Pirmasis prejudicinis klausimas*

23. Pirmuoju prejudiciniu klausimu prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas teiraujasi, kada juridinis asmuo tampa skolininku muitinei pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką, t. y. kaip asmuo, neteisėtai įvežęs prekes į ES muitų teritoriją. Konkrečiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas klausia, ar tokia atsakomybė atsiranda, kai vienas iš įmonės darbuotojų, kuris nėra teisėtas jos atstovas [8], atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją sudarė sąlygas neteisėtai įvežti prekes. Toliau paaiškinsiu, kodėl į tą klausimą iš esmės reikėtų atsakyti teigiamai.

24. Preliminariai pažymiu, jog Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmoje įtraukoje minimas prekes įvežęs „asmuo“, konkrečiai nenurodant, ar tai fizinis, ar juridinis asmuo. Vis dėlto iš Muitinės kodekso 4 straipsnio 1 dalies matyti, kad terminas „asmuo“ aprėpia ir juridinius, ir fizinius asmenis. Be to, Teisingumo Teismas yra konstatavęs, jog muitinės skolininku pagal pirmą įtrauką gali būti laikomas ir darbdavys (pats arba solidariai su darbuotoju), jei galima laikyti, kad „dėl jo netinkamų veiksmų buvo neteisėtai įvežtos prekės“ [9], arba, kitaip tariant, pats „neteisėtai įvežęs prekes“ [10]. Atsižvelgdamas į tai, darau išvadą, jog kaip juridinis asmuo *Ultra-Brag* iš principo gali būti skolininkė pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką [11].

25. Vis dėlto lieka neatsakyta į klausimą: kokiomis aplinkybėmis atsiranda tokia atsakomybė?

26. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nuomone, juridinis asmuo pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką gali tapti skolininku muitinei, jeigu pats veža prekes (per savo teisėtus atstovus) arba jeigu neteisėtas įvežimas yra „tiesioginė darbdavio elgesio pasekmė“. Kadangi, prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo manymu, negalima laikyti, kad *Ultra-Brag* pati vežė prekes [12], jos atsakomybė pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką priklauso nuo to, ar pakanka, kad neteisėtas įvežimas į ES muitų teritoriją yra tiesioginė vieno iš jos darbuotojų, šiuo atveju L, atsakingo už gabenimą ir nurodžiusio laivo kapitonui vykti į Strasbūrą, elgesio pasekmė, ar siekiant nustatyti atsakomybę galima atsižvelgti tik į jos teisėtų atstovų veiksmus.

7 — Generalinio advokato P. Cruz Villalón išvados byloje *Jestel*, C-454/10, EU:C:2011:488, 36 punktas.

8 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mini bendrovės organus (vokiškai „*Organe*“).

9 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 26 punktas ir 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Papismedov ir kt.*, C-195/03, EU:C:2005:131, 39 punktas.

10 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 29 punktas.

11 — Taip pat žr. L. Gormley „ES Law of Free Movement of Goods and Customs Union“, Oksfordas, Oxford University Press, 2009, p. 335, 40 išnaša.

12 — Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas vis dėlto pripažįsta, jog prekės į *MS Aargau* buvo pakrautos *Ultra-Brag* vardu, bet atsižvelgiant į tai, kad *MS Aargau* kapitonas buvo tik *Ultra-Brag* darbuotojas (o ne teisėtas atstovas), prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prieina prie išvados, jog negalima laikyti, kad *Ultra-Brag* vežė prekes pati.

27. Komisijos nuomone, kad skolininku pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką taptų darbdavys, t. y. juridinis asmuo, pakanka to, kad darbuotojas, faktiškai įvežęs prekes į ES muitų teritoriją (šiuo atveju laivo kapitonas), tai padarė atlikdamas jam patikėtas darbo užduotis ir (arba) vykdydamas savo pareigas ir naudodamas darbdaviui priklausančią transporto priemonę.

28. Toliau pateiksiu savo nuomonę šiuo klausimu.

29. Pirmiausia reikėtų priminti skolininkų muitinei kategorijų skirtumus pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalį (žr. šios išvados 21 ir 22 punktus). Pagal pirmą įtrauką skolininkas – tai asmuo, *neteisėtai įvežęs prekes* į ES muitų teritoriją, t. y. asmuo, kuris faktiškai įvežė prekes ir turėjo jas pateikti kompetentingoms muitinės įstaigoms [13]. Neginčijama, kad pagrindinėje byloje tas asmuo yra laivo kapitonas. Taigi kyla svarbus klausimas, ar *Ultra-Brag* atsako už *jo* elgesį.

30. Manau, nustatant atsakomybę pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką negali būti atsižvelgiama tik į teisėtų atstovų veiksmus. Kaip pažymi Komisija, toks aiškinimas prieštarautų tos nuostatos tikslui, t. y. apskritai apibrėžti asmenis, kurie gali tapti skolininkais muitinei [14]. Be to, dėl to visos tam tikrą dydį viršijančios bendrovės vengtų atsakomybės pagal pirmą įtrauką, nes mažai tikėtina, kad didelių bendrovių teisėti atstovai (paprastai direktoriai arba kiti vadovaujantys darbuotojai) būtų jos laivų kapitonai arba vairuotų jos transporto priemones. Galiausiai tokiam aiškinimui nepritariama ir Teisingumo Teismo praktikoje, kurioje aiškiai konstatuojama, jog darbdavys pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką gali būti skolininkas, už skolą atsakingas pats arba solidariai su *darbuotoju* [15].

31. Be to, *Ultra-Brag* atsakomybės negalima nustatyti atsižvelgiant ir į tai, ar nurodymus kapitonui, kuriais buvo sudarytos sąlygos neteisėtai įvežti transformatorių ir du jam priklausančius ratukus į ES muitų teritoriją, davė teisėtas *Ultra-Brag* atstovas. Mano nuomone, pakanka to, kad darbuotojas L buvo kompetentingas duoti tokius nurodymus ir kad laivo kapitonas turėjo juos vykdyti. Šiuo klausimu iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, kad L buvo už nagrinėjamą gabenimą atsakingas bendrovės eksporto skyriaus vadybininkas ir kad kapitonas konkrečius nurodymus, ką daryti gabenant prekes, visuomet gaudavo iš muitinės tarpininko arba L skyriaus darbuotojų. Taigi, nors faktines aplinkybes turėtų nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas, iš Teisingumo Teismui pateiktos informacijos negalima daryti išvados, kad L peržengė savo kompetencijos ribas nurodęs *MS Aargau* kapitonui gabenti arba kad kapitonas pasielgė netinkamai įvykdęs L nurodymą.

32. Kol kas Teisingumo Teismas darbdavio atsakomybę pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką yra apibrėžęs tik neigiamai. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra pabrėžęs, kad tokia atsakomybė negali kilti automatiškai, nes tokiu atveju 202 straipsnio 3 dalies antra ir trečia įtraukos netektų prasmės [16]. Toliau jis konstatavo, jog, norint nustatyti atsakomybę, nepakanka to, kad „darbuotojas veikia vykdydamas darbdavio jam pavestus nurodymus“ [17].

33. Šioje konkrečioje byloje *MS Aargau* kapitonas, *Ultra-Brag* darbuotojas, gabeno transformatorių ir du jam priklausančius ratukus *Ultra-Brag* vardu *Ultra-Brag* eksploatuojamu laivu ir kito už tų prekių gabenimą atsakingo *Ultra-Brag* darbuotojo nurodymu. Mano nuomone, to pakanka, kad darbdavys, t. y. *Ultra-Brag*, būtų laikomas atsakingu už skolą muitinei pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką.

13 — 2004 m. kovo 4 d. Sprendimo *Viluckas ir Jonusas*, C-238/02 ir C-246/02, EU:C:2004:126, 29 punktas ir generalinio advokato P. Cruz Villalón išvados byloje *Jestel*, C-454/10, EU:C:2011:488, 36 punktas. Taip pat žr. 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 26 punktą ir 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Papismedov ir kt.*, C-195/03, EU:C:2005:131, 39 punktą.

14 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 25 punktas ir 2005 m. kovo 3 d. Sprendimo *Papismedov ir kt.*, C-195/03, EU:C:2005:131, 38 punktas.

15 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 29 punktas.

16 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 40 punktas.

17 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 42 punktas.

34. Dabar paaiškinsiu, kodėl mano išvada atitinka Teisingumo Teismo teiginius, nurodytus šios išvados 32 punkte.

35. Pirmiausia nereikia papildomai aiškinti, kad turi būti tam tikra darbdavio atsakomybės už darbuotojo veiksmus riba. Šioje byloje nebūtina tiksliai nustatyti tos atsakomybės ribos. Užtenka to, kad jeigu darbuotojas veikia peržengdamas jam patikėtų darbo užduočių ribas, pavyzdžiui, nesilaikydamas įsakymų ar nurodymų, gali būti, jog pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką darbdavys išvengs atsakomybės. Tačiau prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjamoje byloje akivaizdu, kad laivo kapitonas vykdė už nagrinėjamą gabenimą atsakingo darbuotojo nurodymus.

36. Be to, tais atvejais, kai darbuotojas gabena prekes kontrabanda, darbdavys paprastai nelaikomas skolininku pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką, nebent galima nustatyti, kad prekės buvo vežamos kontrabanda darbdavio vardu [18].

37. Galiausiai, jeigu pagrindinėje byloje *Ultra-Brag* būtų laikoma atsakinga už skolą muitinei dėl šios išvados 33 punkte išdėstytų priežasčių, mano nuomone, savaime tai nereikštų, kad darbdavys yra skolininkas pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką visais atvejais, kai darbuotojas veikia vykdydamas darbdavio jam pavestus nurodymus. Kaip pažymi Komisija, jeigu *MS Aargau* kapitonas per tą pačią kelionę būtų gabenęs savo įrangą ar kitas prekes kartu su transformatoriais ir ratukais, vis tiek būtų laikoma, kad jis veikė vykdydamas *Ultra-Brag* nurodymus, bet *Ultra-Brag* išvengtų atsakomybės pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką už skolas muitinei, susijusias su tokiomis papildomomis prekėmis, nes gabendamas tas prekes kapitonas būtų veikęs peržengdamas jam patikėtų darbo užduočių ribas, t. y. ne *Ultra-Brag* vardu.

38. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau į *Finanzgericht Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo žemės finansų teismas, Vokietija) pirmąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką reikėtų aiškinti taip, kad juridinis asmuo pagal tą įtrauką tampa skolininku muitinei, jei vienas iš jo darbuotojų, kuris nėra teisėtas jo atstovas, vykdydamas savo pareigas ir (arba) atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją neteisėtai įvežė prekes į ES muitų teritoriją.

39. Atsižvelgiant į atsakymą į pirmąjį klausimą, į antrąjį klausimą atsakyti nereikia, nes jis kyla tik tuo atveju, jei *Ultra-Brag* negalėtų būti laikoma atsakinga už skolą muitinei pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką. Vis dėlto dėl išsamumo išdėstysiu savo nuomonę dėl tuo antruoju klausimu keliamų klausimų.

C – *Antrasis prejudicinis klausimas*

40. Antrasis klausimas susijęs su sąvokos „skolininkas“ aiškinimu pagal Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies antrą įtrauką. Pagal tą įtrauką asmuo laikomas skolininku, jei įvykdytos dvi kartu taikomos sąlygos. Pirmoji sąlyga (objektyvi) susijusi su dalyvavimu neteisėtai įvežant prekes. Antroji sąlyga (subjektyvi) yra tai, kad įvežant prekes dalyvavę asmenys tai padarė žinodami, jog įvežimas neteisėtas [19]. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas iš esmės nori išsiaiškinti, ar darbuotojo dalyvavimas neteisėtai įvežant prekes galėtų būti priskirtinas darbdaviui ir ar antroje įtraukoje įtvirtinta subjektyvioji sąlyga galėtų būti taikoma tam darbuotojui.

18 — Žr. 2004 m. kovo 4 d. Sprendimą *Viluckas ir Jonusas*, C-238/02 ir C-246/02, EU:C:2004:126, ir 2005 m. kovo 3 d. Sprendimą *Papismedov ir kt.*, C-195/03, EU:C:2005:131.

19 — 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Jestel*, C-454/10, EU:C:2011:752, 15 punktas ir jame nurodyta teismo praktika.

41. Objektyvųjį „dalyvavimo“ elementą Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies antroje įtraukoje reikia aiškinti plačiai. Pakanka to, kad asmuo, kad ir netiesiogiai, kažkiek dalyvavo įvykdant neteisėtą veiksmą [20]. Pavyzdžiui, darbdavys gali tapti skolininku muitinei, jeigu prekės neteisėtai įvežtos naudojant jo priemones ar personalą [21]. Kalbant apie darbuotojo „dalyvavimo“ priskyrimą darbdaviui, reikėtų laikytis tokios pat logikos kaip dėl pirmojo klausimo. Taigi, jeigu darbuotojas veikia neperžengdamas jam patikėtų darbo užduočių ribų ir (arba) pagal savo kompetenciją, jo elgesys priskirtinas darbdaviui.

42. Kalbant apie subjektyvųjį elementą, t. y. kad „dalyvis“ žinojo arba, yra pagrindo manyti, turėjo žinoti, kad prekės įvežamos neteisėtai, reikėtų pažymėti štai ką.

43. Pirma, jeigu žinojimas būtų priskiriamas tik teisėtiems atstovams, mano nuomone, kaip konstatuojama atsakyme į pirmąjį klausimą, dėl to būtų nepageidaujamai ribojamas galimų skolininkų skaičius (žr. šios išvados 30 punktą). Tam tikro dydžio bendrovės išvengtų atsakomybės pavesdamos atsakomybę už gabenimą ir muitinės procedūras savo darbuotojams. Be to, kaip pažymi Komisija, teisėti didesnių bendrovių atstovai informuojami apie konkretų gabenimą tik retais atvejais.

44. Šiuo konkrečiu atveju nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą pažymima, jog už gabenimą buvo atsakingas L (žr. šios išvados 31 punktą). Taigi siekiant nustatyti, ar įvykdyta subjektyvioji sąlyga, reikėtų atsižvelgti būtent į jo žinojimą.

45. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą matyti, jog būtent L nurodė kapitonui vykti tam tikru maršrutu žinodamas, kad, jei nurodymas bus įvykdytas, transformatorius ir jam priklausantys ratukai bus įvežti į ES muitų teritoriją jų nepateikus kompetentingoms Vokietijos muitinės įstaigoms. Iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą taip pat matyti, kad Šveicarijos muitinės įstaigos liepė L apie planuojamą gabenimą pranešti kompetentingoms Vokietijos muitinės įstaigoms. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas turėtų patikrinti, ar to pakanka, kad jo nagrinėjamoje byloje antroji sąlyga būtų laikoma įvykdyta. Šiuo požiūriu vis dėlto reikėtų pažymėti, jog, kaip teigia Komisija, sakinio dalis „yra pagrindo manyti, turėję žinoti“ nurodo į rūpestingą ir apdairų ūkio subjektą [22]; tai, pavyzdžiui, reiškia, jog darbdavys negali išvengti atsakomybės vien todėl, kad atsakingas darbuotojas neturėjo pakankamų teisinių žinių apie muitinės procedūras, kurių reikia laikytis.

46. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta, Teisingumo Teismui siūlau į antrąjį *Finanzgericht Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo žemės finansų teismas, Vokietija) prejudicinį klausimą atsakyti taip: Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies antrą įtrauką reikėtų aiškinti taip, kad juridinis asmuo pagal tą įtrauką tampa skolininku muitinei, jei vienas iš jo darbuotojų, kuris nėra teisėtas jo atstovas, vykdydamas savo pareigas ir (arba) atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją dalyvavo neteisėtai įvežant prekes į ES muitų teritoriją, jeigu darbdavys žinojo arba, yra pagrindo manyti, turėjo žinoti, kad prekės buvo įvežtos neteisėtai, ir tai turi būti nustatyta atsakingo darbuotojo atžvilgiu.

D – *Trečiasis prejudicinis klausimas*

47. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo trečiasis prejudicinis klausimas keliamas tik tuo atveju, jeigu į pirmąjį ar antrąjį prejudicinį klausimą, kaip siūlau, būtų atsakyta teigiamai. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas prašo išaiškinti Muitinės kodekso 212a straipsnį, pagal kurį tam tikromis sąlygomis gali būti atleidžiama nuo muitų, taikomų, be kita ko, pagal Muitinės kodekso 202 straipsnį. Prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas mano, jog šioje byloje įvykdyti dar kartą į ES muitų teritoriją įvežamų prekių atleidimo nuo muitų

20 — 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Jestel*, C-454/10, EU:C:2011:752, 16 ir 17 punktai.

21 — 2004 m. rugsėjo 23 d. Sprendimo *Spedition Ulustrans*, C-414/02, EU:C:2004:551, 30 punktas.

22 — 2011 m. lapkričio 17 d. Sprendimo *Jestel*, C-454/10, EU:C:2011:752, 22 punktas.

reikalavimai, kaip numatyta Muitinės kodekso 185 straipsnio 1 dalyje (į kurią daroma nuoroda Muitinės kodekso 212a straipsnyje), bet abejoja, ar antroji sąlyga, kad „dalyviai nesielgė nesąžiningai arba akivaizdžiai aplaidžiai“, turėtų būti vertinama atsižvelgiant tik į skolininko teisėtų atstovų elgesį, ar reikėtų atsižvelgti ir į jo darbuotojų elgesį.

48. Pirmiausia, kaip pažymi Komisija, sąvokos „dalyvis [suinteresuotasis asmuo]“ (vokiečių kalba *Beteiligten*) nereikėtų painioti su sąvoka „asmenys, dalyvavę“ Muitinės kodekso 202 straipsnio 3 dalies antroje įtraukoje. Nors vokiečių kalba dėl Muitinės kodekso 212a straipsnyje vartojamos sąvokos gali kilti tokia painiava, daugeliu atvejų kitomis kalbomis vartojama frazė, kuri būtų artimesnė sąvokai *betroffene Person* vokiečių kalba, pavyzdžiui, anglų kalba *the person concerned*, prancūzų kalba – *intéressé*, ispanų kalba – *el interesado*, italų kalba – *l'interessato* ir švedų kalba – *den berörda parten*.

49. Atsižvelgiant į tai, kad pagal Muitinės kodekso 212a straipsnį gali būti atleidžiama nuo muitų, tokio atleidimo sąlygas reikia aiškinti siaurai [23]. Tad sąvoką „dalyvis [suinteresuotasis asmuo]“ reikia suprasti bendrai aprėpiant ne tik asmenų, tiesiogiai dalyvavusių neteisėtai įvežant nagrinėjamas prekes, elgesį, bet ir visų asmenų, kurie, kaip gali būti pripažinta, sudarė sąlygas neteisėtai įvežti, elgesį, tačiau su sąlyga, kad toks elgesys priskirtinas skolininkui [24].

50. Tokiomis aplinkybėmis reikėtų pažymėti, kad galima laikyti, jog pati *Ultra-Brag* elgėsi aplaidžiai, nes buvo organizacinių trūkumų, t. y. nesielgė stropiai pavesdama užduotis savo darbuotojams ir juos prižiūrėdama. Ar šioje byloje buvo elgiamasi aplaidžiai, turi nustatyti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas.

51. Tačiau grįžtant prie prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo klausimo, ar siekiant nustatyti akivaizdų aplaidumą *Ultra-Brag* darbuotojų elgesys priskirtinas *Ultra-Brag* [25], čia taip pat taikytini principai, galiojantys nustatant, ar darbuotojo elgesį ir (arba) žinojimą galima priskirti darbdaviui, – juos aptariau svarstydamas pirmąjį ir antrąjį klausimus. Taigi, jeigu L veikė vykdydamas jam patikėtas darbo užduotis ir (arba) pagal savo kompetenciją, į jo elgesį reikia atsižvelgti vertinant akivaizdaus aplaidumo buvimą [26].

52. Ar L elgėsi akivaizdžiai aplaidžiai, turi įvertinti prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikęs teismas. Šiuo klausimu Teisingumo Teismas yra nusprendęs, kad reikia atsižvelgti į nuostatų, dėl kurių nevykdymo atsiranda skola muitinei, sudėtingumą ir į prekybininko profesinę patirtį bei rūpestingumą [27].

53. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, Teisingumo Teismui siūlau į trečiąjį prejudicinį klausimą atsakyti taip: Muitinės kodekso 212a straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad faktą, ar (juridinio) „suinteresuotojo asmens“ elgesys yra nesąžiningas arba akivaizdžiai aplaidus, reikėtų nustatyti ne tik pačios bendrovės ar teisėtų jos atstovų, bet ir bet kurio darbuotojo, vykdančio jam patikėtas darbo užduotis ir (arba) veikiančio pagal savo kompetenciją, atžvilgiu.

23 — Žr. 1999 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Söhl & Söhlke*, C-48/98, EU:C:1999:548, 52 punktą.

24 — Sąvoka „suinteresuotasis asmuo“ vartojama ir kitur Muitinės kodekse, pavyzdžiui, 239 straipsnio 1 dalyje dėl importo muitų grąžinimo ar atsisakymo juos išieškoti. Toje nuostatoje suinteresuotasis asmuo [dalyvis] – tai „asmuo arba asmenys, [sumokėję arba turėję sumokėti tuos muitus,] arba jų atstovai ir bet kuris kitas asmuo, kuris dalyvavo atliekant muitinės formalumus su atitinkamomis prekėmis arba davė nurodymus, būtinus šiems formalumams atlikti“. Žr. 1993 m. liepos 2 d. Komisijos reglamento (EEB) Nr. 2454/93, išdėstančio Tarybos reglamento Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, įgyvendinimo nuostatas (OL L 253, 1993, p. 1; 2004 m. specialusis leidimas lietuvių k., 2 sk., 6 t., p. 3), 899 straipsnio 3 dalį.

25 — Reikėtų pažymėti, jog nutartyje dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą nenurodoma, kad prašymą priimti prejudicinį sprendimą pateikusio teismo nagrinėjama byla būtų susijusi su nesąžiningu elgesiu.

26 — Tas pats pasakytina apie *MS Aargau* kapitoną, nors iš nutarties dėl prašymo priimti prejudicinį sprendimą negalima daryti išvados, jog jis elgėsi aplaidžiai.

27 — 1999 m. lapkričio 11 d. Sprendimo *Söhl & Söhlke*, C-48/98, EU:C:1999:548, 56 punktas ir 2015 m. birželio 25 d. Sprendimo *DSV Road*, C-187/14, EU:C:2015:421, 46 punktas.

IV – Išvada

54. Atsižvelgdamas į tai, kas išdėstyta pirmiau, Teisingumo Teismui siūlau į *Finanzgericht Baden-Württemberg* (Badeno-Viurtembergo žemės finansų teismas, Vokietija) pateiktus prejudicinius klausimus atsakyti taip:

— 1992 m. spalio 12 d. Tarybos reglamento (EEB) Nr. 2913/92, nustatančio Bendrijos muitinės kodeksą, su pakeitimais 202 straipsnio 3 dalies pirmą įtrauką reikėtų aiškinti taip, kad juridinis asmuo pagal tą įtrauką tampa skolininku muitinei, jei vienas iš jo darbuotojų, kuris nėra teisėtas jo atstovas, vykdydamas savo pareigas ir (arba) atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją neteisėtai įvežė prekes į ES muitų teritoriją.

— Reglamento Nr. 2913/92 202 straipsnio 3 dalies antrą įtrauką reikėtų aiškinti taip, kad juridinis asmuo pagal tą įtrauką tampa skolininku muitinei, jei vienas iš jo darbuotojų, kuris nėra teisėtas jo atstovas, vykdydamas savo pareigas ir (arba) atlikdamas užduotis pagal savo kompetenciją dalyvavo neteisėtai įvežant prekes į ES muitų teritoriją, jeigu darbdavys žinojo arba, yra pagrindo manyti, turėjo žinoti, kad prekės buvo įvežtos neteisėtai, ir tai turi būti nustatyta atsakingo darbuotojo atžvilgiu.

— Reglamento Nr. 2913/92 212a straipsnis turėtų būti aiškinamas taip, kad faktą, ar (juridinio) „suinteresuotojo asmens“ elgesys yra nesąžiningas arba akivaizdžiai aplaidus, reikėtų nustatyti ne tik pačios bendrovės ar teisėtų jos atstovų, bet ir bet kurio darbuotojo, vykdančio jam patikėtas darbo užduotis ir (arba) veikiančio pagal savo kompetenciją, atžvilgiu.